

گفتگوی خواندنی با "دیو" یکی از پیشگامان جنبش هیپ هاپ ایران

گفتگوی که در پیش رو دارید یکی از مجموعه گفتگوهای است که در سال 2011 میلادی (Mon, 17/10/2011 - 09:13) برای سایت بشکن با پیشگامان هیپ هاپ ایران داشتم. بنظرم آمد جهت آشنائی طرفداران جوان این سبک موسیقی در ایران با ریشه ها و بنیانگذاران رپ فارس برخی از این گفتگوها را بعد از گذار چندین سال دوباره منتشر کنم. در زیر یکی از این گفتگوها را با "دیو" می خوانید. رپ خوانی که بی شک یکی از پیشگامان هیپ هاپ ایران در موج اول پیدایش این موسیقی در ایران است. با وی گپی زدم و به گذشته ها برگشتم و ریشه ها را از او جویا شدم.

نصیر مشکوری: همه کم و بیش می دونن که تو از پیشگامان هیپ هاپ ایران هستی. برای همین هم با این سوال شروع می کنم، چی شد اصلاً به رپ و هیپ هاپ رو آوردی؟

دیو: اولین آهنگ رپ رو سال ۱۹۸۵ که جزو نوار فیلم "برکنس" بود تو ایران شنیدم و خوش اومد ولی هنوز موسیقی ایرانی برای سال های زیادی برام عزیز بود - شاید تا وقتی هایده زنده بود ولی دیگه اواسط دهه ۱۹۹۰ میلادی می شه گفت از موسیقی ایرانی به کل زده شده بودم چون اکثريت چيز هايي که توو لس آنجلس درست می شد به طرز فجيي مبنذل و چندش آور شده بودند که منظورم امثال شهرام ک و گروه بویز و بلک کتر اون زمانه که به پاپ گند زندن. اوخر دهه ۹۰ ميلادي نرم افزار های تولید موسیقی پر کیفیتی مثل ریبرت در او مد و من که اون زمان خوراکم فقط رپ و موسیقی الکترونیک بود تصمیم گرفتم يه آهنگ الکترونیک ایرانی درست کنم و اولین ایده ام این بود که آهنگ قدیمي سال دو هزار داریوش رو به صورت ترنس در بیارم تا برای تحويل سال دو هزار پخش کنم که نشد. ولی بعدش به فکرم رسید که شاید موسیقی ایرانی بیشتر به رپ خوب احتیاج داره تا موسیقی الکترونیک چون با رپ خیلی بیشتر و بهتر می شد حرف دل رو زد تا باتکنو و اون زمان یعنی بین سال ۱۹۹۷ تا ۱۹۹۹ تا دو هزار يه سری آهنگ های رپ که از مشکلات اجتماعی صحبت می کردند روم تاثیر زیادی داشتند و با شنیدن "ام سی سولار" که به فرانسوی می خوند دیدم رپ رو می شه خیلی خوب به زبان های دیگه هم اجرا کرد... بعدش با کسی دوست شدم که فوق لیسانس مهندسی تولید موسیقی داشت و اينها همه دست به دست دادند که شروع به کار کنم و اولین آهنگی که با همکاری این دوست ساختم اسمش «روز سرد» بود ولی بیرون ندام چون کیفیت اجرام ضعیف بود و می خواستم آهنگ اولم شاخ باشه که بعد "دست ها بالا" رو که يك سال روش کار کرده بودم رو رسما پخش کردم که می شه گفت اولین آهنگ صد در صد رپ کیفیت بالای ایرانی بود.

نصیر مشکوری: آهنگ "دستا بالا" رو فکر می کنم در سال 2003 ساختی اگر اشتباه نکنم. فکر می کنی کارهای امروزت با گذشته ات چه فرقی کردن؟

دیو: اول که شروع به کار کردم اکثر تلاشم این بود که قافیه هام خوب باشد و محتوی تا حدی تحت شعاع قافیه بود ولی بعد که دست به ـقابازیمـ راه افتاد روایت داستان الوبیت شد. ضمناً اوایل شاخ بودن برآم مه بود ولی الان گفتن حقیقت برآم مهمه هر چند اگر ضعف درونیم رو نشون بده واسه همین ترسی از نوشتن ترانه های عشقی ندارم چون دیگه ترسی از نظرات دیگران ندارم و می دونم هرجی از ته دل باشه به دل رخنه می کنم.

نصیر مشکوری: از خیلی از ریخوان های ایرانی پرسیدم که اولین ریخوان ایرانی که کارش رو شنیدید کی بوده؟ اکثراً جواب دادن؛ دیو! تو خودت چطور بدون الگو شروع کردی؟

دیو: زمانی که من شروع کردم رپ ایرانی اصلاً وجود نداشت و الگویی نبود آدم ازش الهام بگیره. چند نفری سعی کرده بودند یه چیزی شبیه رپ بخوند ولی اصول قافیه های رپ اصلاً رعایت نشده بود - قافیه های رپ با قافیه هایی که تو اشعار ایرانی باهشون آشنایی داریم فرق دارند چون قافیه های معمولی «حروفی» هستند مثل کارون و بارون که در چهار تا حروف آخرشون مشترکند ولی قافیه های رپ اکثراً «سیلابی» یا «بخشی» هستند یعنی وقتی دو کلمه رو بخش میکنند صداهشون با هم جورند و حروف مشترکی در کار نیست مثل «بلند پرواز» رو بخش کنید میشه «بُ - لَنْد - پَر - وَزْ» که چهار بخش با «كُ - لَنْكَ - دَر - خَاك» یکصدا و یکسانند و این نوع قافیه های چهار بخشی زیاد داشت مثل «هست فقیه - دست بگیره - پس نمیده - همبستگی» و این نوع قافیه ها برای گوش های ایرانی تازگی داشتند.

نصیر مشکوری: حُب، فکر می کنی چه عواملی باعث شد که موسیقی هیپ هاپ و رپ وارد فضای ذهنی جوانان ایران در داخل ایران بشه؟

دیو: به نظر من صراحة و رُك و راستگویی رپ جذابیت داره - نمونه بگم قبل از "دستها بالا" آهنگ های سیاسی وجود داشت مثل آهنگ های داریوش اقبالی سیاسی بودند ولی کسی نیومده بود با صراحة بگه «بیلاخ به آخوندها شصتها بالا» یا قبل از هیچکس آهنگهای کوچه بازاری عباس قادری بود ولی کسی نبود با صراحة بگه «نمکی و چرخش کناره یه بنزه کل هیکل و چرخش کرایه بنزه» و چون طول متن آهنگهای رپ دو سه برابر متن آهنگهای دیگه است با رپ حرف دل رو خیلی راحت تر می شه بیان کرد ضمن اینکه رپ مردونگی رو دوباره به صحنه موسیقی ایران برگرداند چون امثال شهرام ک و بلک کتز و غیره بزکاری و عشووه و قر و قامیش هاشون فرقی با لیلا فروهر نداشت... ولی رپ چون مثل ورزش های رزمی خلق و خوی جنگجویی داره و با ریش سبیل او مد توو، نه با آرایش و لوسپازی... هر چند الان حتی رپ هم با امثال ساسی و سیجل و غیره تا حدی به سمت سوسول بازی کشیده شده، ولی هنوز به اندازه کافی مردونگی تو کل رپ باقی مونده که جای نگرانی نباشه.

نصیر مشکوری: با این حساب در جریان هیپ هاپ مردونه ایران جائی برای رپ خوان های زن نمی مونه! فکر نمی کنی رپ ایران فقط مردونه نیست بلکه زنونه هم هست؟

دیو: اینجا جنسیت خواننده مطرح نیست و منظور از مردونگی روحیه معتقدانه و خشن ترانه های رپه که به خصوصیات مذکور بیشتر شباهت داره بنابرین آهنگهای فریناز یا غوغای کامران و هومن مردونه تر هستند...

نصیر مشکوری: متوجه شدم، حالا، اولین آهنگ رپ فارسی که شنیدی از کی بود؟

دیو: قبل از خودم شهرام آذر گروه سندی یه آهنگ نسبتاً رپ به نام «دارو» داشت ولی با قافیه های حروفی - میلاد گروه فارز هم یک قطعه فارسی تو آهنگ «افکار ایرانی» داشت اون هم با قافیه های حروفی - اولین آهنگهای هیچکس هم که به ماه بعد از "دستها بالا" بیرون اومند همه با قافیه های حروفی بودند تا یه سال بعد وقتی با رویل آشنایش کردم تونست تو هنر

قافیه بازی راه بیافقه پس می شه گفت بعد از خودم اولین آهنگی که به نظر من به دلیل استفاده صحیح از قافیه های چند بخشی صد در صد رپ محسوب می شد آهنگ "آجیلی" سامان ویلسون و کارهای بعدی گروه زدباری بود که سه راب ام جی با اجرای تیکه "لشی" که بودی - اسیره دودی - حصیر چوبی" الگویی در قافیه چینی چند بخشی شد. چون قافیه هاش پنج شیش بخشی بودند که نمایانگر اوستا کاریش بود.

نصیر مشکوری: یک خاطره تاریخی از تجربیات از اون دوران و همون سال های اول برآمدن بگو که حال و هوای اون روزها رو نسل جدید رپ خوان ایرانی بتونه تصور کنه.

دیو: زمانی که آهنگ دستها بالا پخش شد، گرد و خاک زیادی پا کرد و این باعث شد از طریق اینترنت با یه سری افراد همفکر آشنا شدم از جمله هیچکس و فارز و دیری نگذشت که یه تالار گفتگو تو سایت اورکات راه اندختیم که اولین سایت رپ فارسی شد و هر کسی رو که بگی به زمانی عضوش بودن... از زدباری و عرفان گرفته تا هیچکس و رویل و ابلیس و ... این گام بزرگی بود چون باعث تماس نخبه ها شد...

نصیر مشکوری: فکر کنم هنوز هم اون صفحه در ارکاد هست. در هر حال، حدوداً یک دهه از سرآغاز این موسیقی در ایران و در میان ایرانیان می گذرد. فکر می کنی در این مدت چه دستاوردهای این جنبش موسیقائی داشته؟

دیو: جواب رو واضح میتونید بینید - رقابت باعث بالا رفتن کیفیت میشه - نه تنها در رپ بلکه در کل صننه موسیقی ایرانی - رقابت رپرها باعث پیشرفت رپ شده و این پیشرفت در رپ و رقابت با موسیقی پاپ باعث شده حتی کیفیت پاپ ایرانی هم بهتر بشه چون این روزها لس آنجلس مجبوره با امثال ساسی رقابت کنه پس یعنی رپ کیفیت کل پاپ رو بالا برده و آهنگ های درپیتی و جلف سابق مثل شکلات کامبیز گوگوش دیگه جیدا خیلی کمتر به گوش می خوره حتی بلک کتز جدید هم از لوسبازی پیشی پیشی میو میو ساقشون بهتر شدند و این رو مدیون رقابت و همکاری با رپ می بینم.

نصیر مشکوری: امروز با توجه به تجربه ای که در این مدت پیدا کرده این موسیقی رو در حال حاضر از لحاظ فرهنگی و اجتماعی چطور ارزیابی می کنی؟

دیو: به نظر من امروز رپ مطرح ترین سبک موسیقی ایرانی شده یعنی رپ داره مرزهای پاپ و راک و سنتی رو به راحتی پشت سر می گذاره و تا حدی این سبک ها رو مدرنیزه کرده. نمونه اش گروه عجم که سازهای سنتی رو با رپ آمیخته و حاصل مدرنی ازش درست کرده یا ساسی که پاپ شیش و هشت رو با رپ مدرنیزه کرده یا مهرداد هیدن و نجفی که با راک لاس میزنند از مرزهای قدمی راک فراتر رفته چون متن اشعار رپ به مراتب رُک تر از سبک های دیگه است و همین باعث پیشرفت در محتوی سبک های قدیمی تر شده.

نصیر مشکوری: از لحاظ کیفیت موسیقائی چطور رشد کرده؟

دیو: به نظر من ما راه سی و چند ساله رپ آمریکایی رو پنج ساله طی کردیم. الان از نظر کیفیت خیلی از آهنگ های رپ فارس همتراز بهترینهای دنیاست. از برادران جادوگرم گرفته تا بهرام و ابلیس و زدباری و یاس و عرفان و غیره همه کیفیت رو برداشتند و من به عنوان یک عضو کوچک جنبش رپ ایرانی به شتاب پیشرفتمن افتخار می کنم.

نصیر مشکوری: حالا یک سوال مربوط به تو و گروه جادوگران که عضوش هستی. در یک سال گذشته شما جادوگران خیلی فعال بودین و چندین تک آهنگ منتشر کردین اما چرا بجای اینکه تک تک آهنگ بدین یکدفعه صبر نمی کنید تا یک آلبوم بشه؟

دیو: ما در شهرهای مختلف زندگی می کنیم و هر کدام درگیری های زندگی خودمون رو داشتیم و داریم. بنابرین تمرکز ممتد روی یه کار طولانی برآمدن مشکل بوده ... ضمن اینکه تک آهنگ دادن مزایای خودش رو داره. مثلاً میتوనی در

مورد هر موضوعی با هر سبکی بخونیم و هر وقتی دلمون خواست پخش کنیم و در کل منفعت زیادی در ساخت آلبوم نمی بینیم چون ما با جریانی حرکت می کنیم که هر چی شد قبوله...

نصیر مشکوری: در آخر؛ آیا برنامه ای داری که باز بطور انفرادی تحت عنوان "دیو" کار کنی؟

دیو: من شخصا کارهای گروهی رو به کارهای انفرادی ترجیح می دم چون همکاری با دیگران الهام بخش و لی چندین آهنگ تکی هم دارم که ارزش پخش شدن داشته باشند و به موقعشون میان بیرون.

نصیر مشکوری: ممنون از اینکه وقت را به ما دادی و تجربیات و خاطرات را با ما تقسیم کردی.

دیو: خواهش!